

Pocta pro HUŇATÉ HRDINY

Během letošního října proběhl již 11. ročník ankety Statečné psí srdce. Porota ocenila čtvernohé odvážlivce, kteří pomáhají svým hendikepovaným majitelům, anebo zachránili lidské životy při nehodách a katastrofách všeho druhu

autor | Dušan Stuchlík

Psi jsou věrná a empatická stvoření, která dokážou milovat svého pána doslova až za hrob – někteří ale s podobnou vervou nasazují své životy i pro záchranu cizích lidí. Kromě toho v Česku najdete desítky zvířat se speciálním výcvikem, jež klíčovým způsobem pomáhají různě postiženým spoluobčanům. Pro všechny čtvernohé hrdiny vznikla před 11 lety speciální anketa Statečné psí srdce, která byla vyhlášena i letos, přičemž hlavního partnerství se ujala společnost FIRSTANIMAL CZ..

STOPROCENTNÍ TERAPEUT

Příběhy vítězů z minulých let spojuje neuvěřitelná dávka snahy pomoci člověku, a to nezávisle na plemeni, věku či vzrůstu psa. Cenu v kategorii „Pomáhající srdce“ získal například za rok 2018 labradorský retrívr Dag, který asistuje své dnes již 20leté paničce Štěpánce tím, že dokáže spolehlivě vyzozorovat, kdy se blíží nový diabetický záchvat. Její problémy začaly už v raném dětství a bohužel se rychle stupňovaly. Mladá žena vyzkoušela různé typy moderní léčby, jenže marně. Obrat nastal až po půlroční práci Daga, který jí pomáhá ne zcela obvyklým způsobem – coby asistenční signální pes. Má v tom skvělé výsledky, což potvrdil i projekt univerzity z Bristolu, do které se zapojil.

A v čem spočívá jeho asistence? Šikovný retrívr dokáže se stoprocentní jistotou vycítit nebezpečné výkyvy cukru ve Štěpánčině krvi, takže se dotyčná stihne na záchvat připravit, aby ji moc nevyčerpal. Dag se sám naučil upozorňovat i na hyperglykémii, protože ohlídká také výkyvy glukózy směrem nahoru, a diabetička si dnes dovede udržovat krevní hodnoty jako před 12 lety. Mimořádný výsledek ocenili i skeptičtí lékaři, kteří uznali, že tohle by patrně nedokázal žádný současný přístroj.

S NASAZENÍM ŽIVOTA

Gauner: V tomto případě žádný darebák, ale jedinečný německý ovčák ve službách české policie, který získal cenu za pomoc při pátrání v roce 2018. Gauner tehdy zachránil seniora z malé obce na Třebíčsku, který se vydal večer do lesa na čekanou, aniž by tušil, že za pár hodin

Lubomír Ábel a jeho čtyřnohý parták Gauler, který získal cenu v kategorii Záchraný čin služebních a záchranářských psů za rok 2018

Policejní psovod Patrik Topinka a jeho obětavý parťák Kim, který při pátrání po pohřešovaném turistovi utrpěl fatální zranění

svede boj o holý život. O svém úmyslu ale naštěstí předem informoval syna – a když se otec nevracel, dotyčný zburcoval druhý den ráno policisty a také se sám pustil do hledání. Jenže na smluvném místě našel jen opuštěné vozidlo. Nimrod trpěl dlouhodobými problémy s chůzí, navíc se mu vybil mobil. Policisté tedy spustili rozsáhlou pátrací akci, do které se zapojil také psovod Lubomír Ábel se služebním psem Gaunerem. Při jejich příjezdu se venkovní teplota ve stínu pohybovala kolem 34 °C, vládlo úplné bezvětrí a značné dusno, což znemožňovalo nasazení vrtulníku s termovizí.

Pátrání se tedy rozšířilo od auta do dalších sektorů a policisté začali postupovat v rojnici. Psovod ale dostal za úkol prověřit opačný směr: Gauner pak aktivně označil místo za vyvráceným padlým stromem, který byl vzdálen jen několik set metrů od důchodcova vozu. Lubomír Ábel pak rychle objevil pohřešovaného muže, který ležel skoro bezvládně na zemi. Byl ale živý a policistovi z posledních sil poděkoval. Co se mu přihodilo?

Nešťastného nimroda při večerním krmení lesní zvěře nesnesitelně rozbolely nohy, takže nemohl dojít k vozidlu. Proto si lehl a později usnul. Probudil se až druhý den dopoledne, jenže jej stále trápily nohy, takže neudělal jediný krok. Navíc si do lesa nevezl žádné tekutiny ani předepsané léky. Kvůli dehydrataci pak nemohl ani křičet o pomoc, takže i pozdější komunikace se zachránci probíhala šeptem. Policisté jej okamžitě předali do péče lékařů, podle kterých se již nacházel v přímém ohrožení života.

Gauner a jeho psovod si za skvělou práci v extrémně nepříznivém počasí vysloužili Cenu partnerů ankety Statečné psí srdce. Lubomíra Ábela potěšila o to víc, že šlo o jeho 13. pohřešovanou osobu, kterou nalezl – ovšem první, která byla ještě naživu...

PODĚKOVÁNÍ IN MEMORIAM

V minulém roce bylo předáno ocenění také majiteli belgického ovčáka Kima, jenž při záchraně člověka zaplatil cenou nejvyšší – svým životem. Vše začalo výletem party mužů, kteří se kochali výhledem do krajiny nad jihomoravskou řekou Oslavou u turisty oblíbeného gloriety poblíž obce Sedlec. Pánové si pak užívali noc i hvězdné nebe nad hlavami, ale jen do chvíle, než začali postrádat jednoho z přátel. Později se ukázalo, že jej naposled spatřili blízko hrany prudkého srázu k řece. A protože se kamarád neozval ani po opakovaném volání, začali prohledávat nejbližší okolí.

Po několika hodinách marného úsilí, již takřka za světla, vytočili linku 112 s prosbou o pomoc. Přivolání policisté záhy povolali do akce také tři kolegy-ky-nology. Psovodi si rozdělili plochy pro pátrání – asi nejstrmější svah z hřebenevé cesty dolů k řece připadl na Patrika Topinku a jeho belgického ovčáka Kima. Pes ověnčený mnoha tituly z domácích i mezinárodních soutěží začal jako vždy pracovat s plným nasazením, ale protože pátral na prudkém svahu s kluzkými plotnami, pohyboval se obezřetně. Patrik Topinka později dodal: „*Když jsme*

byli asi 15 metrů nad řekou, Kim náhle zavětřil a vyběhl nahoru k vyhlídce. Na chvíli jsem ho ztratil z dohledu, neboť to bylo místo za skálou. Pak už jsem jen viděl, jak nekontrolovatelně sjíždí a chvílemi padá, až skončil v kamenité řece. Zůstal strnule stát ve vodě, snad dva metry od břehu. Na žádný povel ani na oslovení už ale nereagoval,“ vybavuje si psovod kritické chvíle.

MARNÉ SNAŽENÍ

Pak se zraněný pes přece jen vyškrábal zpět na břeh, kde si svému pánovi lehl k nohám. Psovod chtěl požádat kolegy o pomoc, jenomže v hlubokém údolí Oslavy neměl signál. Stav čtyřnohého pomocníka byl vážný, ale pokračovat s Kimem v náručí podél řeky nešlo a o výstupu do svahu nemohla být už vůbec řeč. Policista jej tedy vzal do náručí, přebrodil řeku a pak se snažit vystoupat do mírnějšího svahu. To už ale nad místem neštěstí kroužil policejní vrtulník – záhy našel mrtvé tělo turistu, zaklíněné mezi skálou a stromem právě v místě, kde Kim zřejmě zachytil jeho pachovou stopu.

Pes mezitím ztrácel vědomí a piloti jej chtěli vzít na palubu ihned po vyproštění hledaného muže. Jejich snaha však vyšla naprázdno. Topinkovi se s pomocí turistů mezitím podařilo dostat Kima k hřebenové cestě, kam právě přijíždělo policejní auto. Tady ale psí hrdina vydechl naposledy – nepomohla ani snaha o jeho ožívování. Přímo v akci tak skončil život tvrdého a pracovitého psa, jehož zabila snaha pomoci člověku. Dodám, že Kim během své služby zachránil zdraví a možná i život řidiči, který v šoku po těžké havárii utekl do lesa, kde ho přes dvě hodiny hledaly desítky lidí, až jej nakonec vypátral a zachránil právě on. Kimovu statečnost i smrt ve službě tak připomnělo alespoň ocenění Statečné

Labradorský retrívř Dag funguje jako takzvaný signální pes pro diabetika

HLEDÁNÍ HRDINŮ

Anketa Statečné psí srdce oceňuje činy čtyřnohých pomocníků za uplynulých 12 měsíců (letos tedy za rok 2020). Organizátory jsou kynologičtí novináři Marie Trauskeová a Dušan Stuchlík i nezisková organizace ANIMAL EYE, přičemž lidé měli možnost nominovat psí hrdiny do 25. září 2021 prostřednictvím formuláře, který našli na internetových stránkách www.statecnepsisrdce.cz. Po

skončení nominací vybrala porota složená z kynologických odborníků a novinářů vítěze ankety, které pozvala na slavností předávání cen z rukou známých osobností, jež proběhlo 5. října ve Starém purkrabství na Vyšehradě. Vítězové jednotlivých kategorií Statečného psího srdce automaticky postupují do nominace Zlatého záchrannářského kříže, prestižního ocenění, které v minulých letech předával prezident České republiky.

Sošky cen pro psí hrdiny mají výmluvný design. Partneři akce jsou AČR – Centrum vojenské kynologie, Hasičský záchranný sbor a Horská služba

Záchranný čin služebních a záchrannářských psů (pes profesionál)

Engima je všestranná pomocnice Horské služby, vycvičená pro pátrání na rozlehlých plochách i v lavinách. To vše se zúročilo při záchrane 40leté ženy, která vyrazila za slunečného dne na procházku po zasněženém okolí šumavské Lenory. Jelikož se večer nevracela, její matka zburcovala policii. Obavy byly namístě, neboť mrzlo a v daném prostoru jsou velká rašeliniště. Při následném pátrání nechybělo ani deset členů horské služby, kteří projížděli na čtyřkolkách a v terénních autech všechny okolní cesty (celkem 150 km).

Vlastní pátrací sektor dostal i psovod Ondřej Zeman: „V 16:35 jsem vyslal Engimu k revírování. Šance, že by někde našla stopu hledané, byla mizivá – všechno kolem bylo pošlapané dětmi i dospělými, kteří v těchto místech sáňkují. O kus dál zase vadily stopy od čle-

nů policejní a hasičské rojnice. Engima přesto pátrala s velkým zájmem, když nevynechala jediný řopík (lehký bunkr pohraničního opevnění, pozn. redakce), proláklinu či vývrat. Její pohyb jsem sledoval i za tmy na mobilu díky satelitnímu propojení, neboť psi HS dostávají obojky vybavené GPS. Když už jsme pomalu končili, zaslechl jsem štěkot z takzvaného hustníku, což je termín pro neprostupná křoviska. Když jsme se tam spolu s kolegou od HS doslova prolámali, spatřili jsme ve svitu čelovek schoulenou ženu, která nereagovala na oslovení. Byla v bezvědomí a silně podchlazená – vedle ní ležela čepice, batůžek a klíče.“ Ondřej Zeman pak zabalil zraněnou do hliníkové termofólie a společně s kolegou ji přenesl až k nosítkám, takže vše skončilo šťastně. Do dejme, že Engima se doposud podílela na 18 záchranných akcích.

Majitel: Ondřej Zeman
Fena: Engima
Plemeno: Belgický ovčák malinois

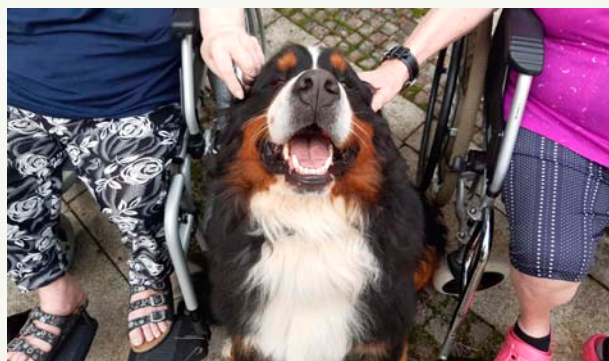
Záchranný čin neslužebních psů (pes laik)

Gerry je téměř dvouletý chodský pes, s nímž majitelka cvičí základní poslušnost. Letos v září ale překvapil další dovedností: Ten den Martina pracovala na počítači v obýváku s francouzským oknem, směřovaným na zahradu. A právě odsud se ozval Gerryho štěkot, který ženě přišel jiný než obvykle. Když se podívala ven, pes nepobíhal na své oblíbené straně, ale v místech, kam se chodíval mazlit se starším sousedem, který je cukrovkář a kvůli své nemoci přišel i o nohu. Gerry běhal kolem plotu a střídavě štěkal směrem do sousedního dvora a pak zase na svou majitelku. Martina to po chvíli nevydržela a vyšla na zahradu – a ihned spatřila souseda, jak leží bezvládně na zemi. Rychle přivolala jeho syna a společnými silami indisponovaného muže zvedli. Pohotový pes mezitím čekal tiše stranou – byť jde o odrostlejší štěně, které nevydrží chvíli v klidu. Mezitím dorazili zdravotníci, kteří později konstatovali, že bez Gerryho pomoci by vše mohlo skončit fatálně. U dotyčného se totiž projevilo nedokrvění mozku.

Majitelka: Martina Machová

Pes: Columbus ze Zdonína (Gerry)

Plemeno: Chodský pes

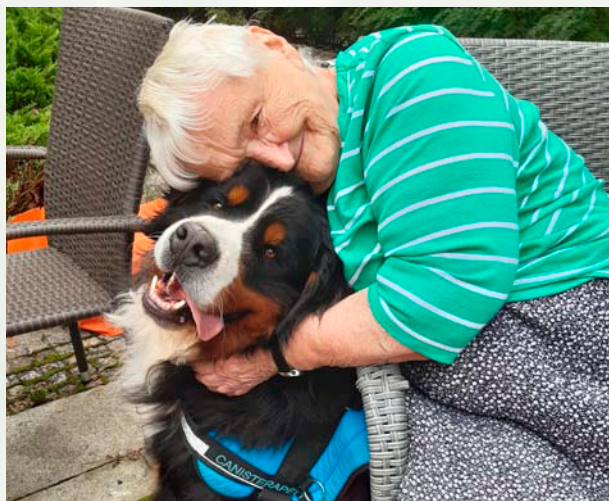
Pomáhající srdce

Artík už několik let pomáhá dětem i dospělým s různými postižením, a to v nemocnicích, ústavech, ale také doma. Už v půl roce života doprovázel svou psí maminku Kessy při canisterapiích. „Artík byl tak šikovný, že první zkoušky zvládl, když mu bylo 11,5 měsíce, a postupně se stal miláčkem všech pacientů,“ říká zdravotní sestřička a majitelka psa Lenka Macháčková. Se svou paničkou jezdil do nemocnic na různá oddělení onkologie, paliativní péče, dětské chirurgie či do kroužků pro postižené děti. „Asi nejtěžší to měl na neurochirurgickém oddělení, kde se musel přes svou velikost dostat na lůžko mezi všemi hadičkami a dráty přístrojů,“ dodává paní Lenka. Téměř pětiletý pes pracoval i v době covidové, což majitelka přiblížila slovy: „Pomáhal třeba dvanáctileté slečně, která zažila, co neměla, a jako následek traumatu se dostavil částečný mutismus, tedy porucha v komunikaci. Samotná canisterapie neměla za úkol oběť rozmluvit a vytvářet další psychický nátlak, ale naopak sloužila jako psychická podpora. Po necelém půlroku mlčící dívka čekala řada výsledků, což byl velký problém. Přišlo ale svolení od úřadů a Artík ji mohl doprovázet. V té době jsem měla vážně zlomenou ruku, a tak vše zůstalo na něm samotném, ale obstál na jedničku a slečna se rozmluvila. Půl roku dlouhá terapie v tomto případě stále pokračuje.“

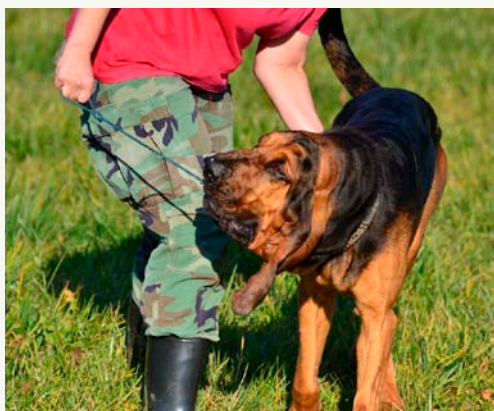
Majitel: Lenka Macháčková

Pes: Artík

Plemeno: Bernský salašnický pes

Spící srdce (ocenění in memoriam)

Cassino byl Bloodhound, tedy příslušník impozantního plemene s úžasným čichem. U nás i na Slovensku patřil mezi průkopníky záchranářské disciplíny zvané mantrailing, kdy pes sleduje pachovou stopu u země i ve výšce, jak zůstala ve formě pachových molekul na zdech, stromech či různých předmětech. Majitelé takto cvičených psů se sdružují ve Výcvikové a výukové organizaci International Bloodhound Academy (IBHA) a pod hlavičkou RESDOGS vyráží již od roku 2013 na pátrací akce. Mezi propagátory nevšední metody patřil i Lubomír Satora, který s Cassinem absolvoval tisíce hodin výcviku a stovky ostrých akcí.

Bloodhound prokázal mimořádné vlastnosti svého čenichu například v říjnu 2014, když na Slovensku pátral po dvou školačkách, které v chladném počasí již hledalo přes 400 lidí. Tamní policie se obrátila také na Lubomíra

Satoru, který přijel na místo asi po 20 hodinách od zmizení obou dívek. Cassino pak díky různým tipům zachytil stopu, ale mátlý jej pachy stovek hledajících osob. Nakonec se dostal přes železniční trať a malý vodní tok až k louce se stádem krav, na jejímž konci seděly prochládlé dívky. V té chvíli už u nich čekal také farmář, který je našel poté, co vyrazil zkontrolovat svůj skot. Snaživý pes přispěl též k nalezení jedenáctiletého chlapce, jenž se ztratil poblíž bratislavského televizního vysílače Koliba. Našel jej za 1,5 hodiny a 2,5 km dlouhém stopování. Není tedy pochyb, že si za svůj bohatý pracovní a záchranářský život zaslouží důstojnou připomínku. Proto se stal letošním vítězem v kategorii Spící srdce, když před dvěma lety odešel do psiho nebe.

Majitel: Luboš Satora

Pes: Cassino

Plemeno: Bloodhound

Cena hlavního partnera

Hnědý německý ovčák Bred přišel na svět v květnu 2015. K výcviku u Centra vojenské kynologie Chotyně byl přijat přibližně v roce a půl věku se záměrem vycvičit ho pro hlídkovou činnost. Exceloval v kurzu Přípravy vojenského psovoda i při dalším výcviku, takže byl přeřazen k jinému psovodovi, který se chystal pro nasazení s 601. skupinou speciálních sil v Prostějově. Bred si na vše rychle zvykl a brzy jej převzal rotný Tomáš Procházka (dnes štábní praporčík in memoriam). V týmu sloužil jako strážní pes a perfektně doplnil Dokyho, Procházkova specialistu na výbušniny. Všichni tři odletěli do afghánské provincie Herát, kde českého psovoda zabila 22. října 2018 zákeřná střelba afghánského vojáka. Oba psi poté odletěli zpátky do republiky, kde Bred prošel výcvikem s novým psovodem. V roce 2019 se vrátil do Afghánistánu s 601. skupinou speciálních sil a nyní je zpět v Česku, kde absolvuje speciální kondiční výcvik.

A jak Breda popisuje sám psovod? „*Chvilí trvalo, než jsme si na sebe zvykli, ale to je běžná věc. Bred byl ale během výcviku spolehlivý, navíc jsem viděl, že se rád učí novým věcem. Po příležitosti do zahraničí nejevil žádné známky strachu z místa, kde došlo k tragédii. Bred je ochotný a pracovitý, ale také dost kontaktní pes. To znamená, že potřebuje cítit podporu psovoda v sociálním i pracovním životě. Zažil náročné přesuny jak vozidly, tak vrtulníkem. Na misi nosil speciální postroj, ochranné brýle, sluchátka nebo speciální boty. Naučil se snášet střelbu ze zbraní, minometů... nikdy to ale nerozhodilo jeho klid a odhodlání. Bred se jednoznačně stal oblíbeným členem týmu a partákem nejen mým, ale i ostatních příslušníků speciálních sil.*“

Původní psovod: Tomáš Procházka (štábní praporčík in memoriam)

Pes: Bred (světlejší pes na snímku)

Plemeno: Německý ovčák